

III Jornada: Temps Educatiu

Acte obert a la ciutadania

CONCILIACIÓ

EXTRAESCOLARS

FAMÍLIA

JORNADA CONTÍNUA
menjador

25 de març a partir de les 10:15 h
Espai Enric Granados - Biblioteca Central

Cerdanyola
educa

Ajuntament de
Cerdanyola del Vallès

Pl. Francesc Layret, s/n
08290 Cerdanyola del Vallès,
Tel. 935 808 888

PROGRAMA DE LA JORNADA

10:15 h. Benvinguda i parlaments, a càrrec de la **Il·lm. Sr. Carles Escolà**, alcalde de Cerdanyola, i la **Sra. Elvi Vila**, regidora d'Educació.

10:45 h. Conferència:
"L'educació a temps complet. Cap a un temps educatiu amb més i millors oportunitats educatives", a càrrec de la **Sra. Elena Sintes**, cap de coneixement de l'Institut Infància i Adolescència de Barcelona.

Després de la conferència es donarà un temps de torn obert de preguntes.

11:45 h. Pausa cafè.

12:15 h. L'experiència de l'Escola La Maquinista.
Conferència a càrrec de la **Sra. Anna Comas**, directora de l'Escola La Maquinista de Barcelona. És una escola que treballa estretament en un projecte de coneixença i implicació del barri al projecte educatiu de centre.

Després de la conferència es donarà un temps de torn obert de preguntes.

13.00h. Cloenda.

Parlem de l'Educació a Temps Complet

El passat 25 de març prop d'una cinquantena de persones es van reunir a l'espai Enric Granados per aprofundir i debatre sobre l'organització del temps educatiu a les escoles, i més concretament sobre el model d'Educació a Temps Complet.

Cerdanyola del Vallès va esdevenir una vegada més un espai de debat i la reflexió conjunta en relació al temps educatiu i més concretament, entorn al model de l'Educació a Temps Complet a nivell de ciutat.

Benvinguda a les persones assistents

En relació a la primera jornada, on s'havia parlat de l'escola sense murs, el concepte de ciutat aula, la regidora remarcava el fet que a Cerdanyola existeix el Projecte Educatiu de Ciutat, el Pla Educatiu d'Entorn i s'han anat fent passes en aquesta direcció. Per això, va acabar fent una crida a totes aquelles persones interessades en l'educació a participar del debat i a repensar els models educatius de la ciutat, fent èmfasi que per al govern existeix voluntat de continuar promovent aquests espais de trobada i reflexió:

"Que sapiguen que des del govern tenim el compromís de seguir lluitant amb aquesta línia, perquè Cerdanyola sigui una ciutat educadora, perquè Cerdanyola eduqui a totes hores, no només a les hores d'escola i espero i desitjo que ho puguem fer de la mà de les persones que esteu aquí i de la resta de persones"

"Des del govern tenim el compromís de seguir lluitant amb aquesta línia, perquè Cerdanyola sigui una ciutat educadora, perquè Cerdanyola eduqui a totes hores"

Cap a un temps educatiu amb més i millors oportunitats

Elena Sintès, doctora en Sociologia i llicenciada en Ciències Econòmiques i Empresariales, Cap de Coneixement de l'Institut de Infància i Adolescència de Barcelona i especialista en la recerca de les condicions de vida de la població i els usos socials del temps, va presentar i clarificar les diferències i implicacions pedagògiques, biològiques i socials de les jornades escolars continuades i partides, posant l'accent en el nou model de l'educació a temps complet.

L'Elena Sintès va iniciar la conferència explicant que "bona part del debat s'ha limitat a la confrontació entre la jornada partida tradicional i la jornada intensiva matinal", posant l'accent que el model tradicional de jornada partida ha rebut moltes crítiques: "hi ha hagut moltes veus que han posat en qüestió l'existència d'aquest horari escolar dient que aquest descans al migdia és excessivament llarg però sense cap tipus d'evidència científica, de que això efectivament sigui així i de que eliminar el temps del migdia comporti algun tipus de millora en aquest sentit."

«Hi ha hagut moltes veus que han posat en qüestió l'existència d'aquest horari escolar dient que aquest descans al migdia és excessivament llarg però sense cap tipus d'evidència científica.»

Sintès insistia que majoritàriament es parla que la jornada partida tradicional té una sèrie de dificultats i problemes, i que la solució que es planteja és fer només una jornada lectiva al matí sense pausa per dinar. És a dir, passar un pausa a mig matí molt llarga, la més llarga d'Europa a no tenir pausa. Però, per intentar veure les implicacions d'una jornada o un altre cal tenir en compte les evidències, perquè fer un canvi és per a anar a millor.

Per a clarificar, va apuntar diferents conclusions i evidències clares en relació a la jornada contínua fruit de les seves recerques:

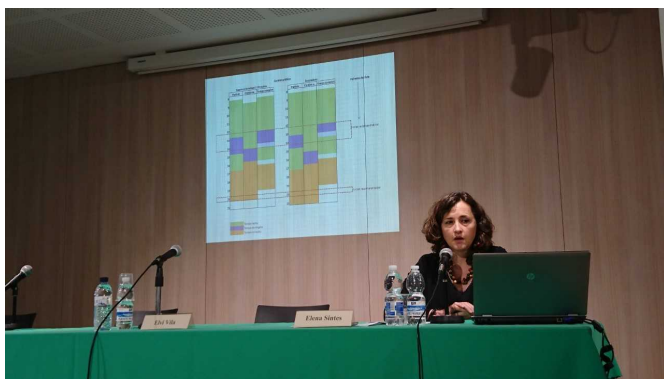
1. Primer, és que concentrar tota l'activitat lectiva al matí no garanteix millors resultats educatius. El que garanteix millora resultats educatius és la qualitat d'aquest temps, va apuntar. Hi ha evidències que demostren que l'alumnat es cansa molt més, i com s'ha evidenciat amb els resultats de la Comunitat Valenciana, per exemple, es produeix una baixa de rendiment educatiu:

"Les evidències que hi ha més aviat són contràries, el que diuen és que concentrar tota l'activitat al matí no garanteix millors resultats educatius, el que garanteix millors resultats educatius és la qualitat d'aquest temps, no com està distribuït, sinó el que fas dins d'aquest temps."

En definitiva, va contradir els arguments que defensen la idoneïtat de la jornada intensiva matinal des de la perspectiva de la salut: "Els metges, els pediatres i els especialistes en cronobiologia diuen que el més adequat és un tipus de jornada amb descansos, amb temps per a menjar, amb un horari per a dinar adequat a l'edat, que es situa al voltant de les dotze o una del migdia, no a les dos o tres de la tarda, per tant una jornada que introdueixi els descansos."

Avantatges de la jornada completa

La ponència va continuar amb reflexions i argumentacions sobre les avantatges de la jornada completa. Sintès convidava a les assistents a pensar en l'educació més enllà del temps lectiu ja que, segons deia, l'activitat educativa "sobrepasa el que hi ha estrictament en el currículum, sobrepasa al que a les escoles estan obligades a desenvolupar per normativa, l'educació avui en dia va més enllà. De fet, cada vegada el que és l'activitat no lectiva està adquirint més importància, de fet cada vegada hi ha més centres educatius que miren d'integrar i miren d'interrelacionar l'activitat curricular amb la l'activitat de lleure educatiu per a mirar de generar més beneficis educatiu."

Això, segons Sintès, ha d'anar lligat a la idea de la interrelació amb l'entorn, amb els equipaments, les institucions, les empreses, les entitats que hi ha a l'entorn de l'escola, el barri, la ciutat on aquesta s'ubica. Seguint amb aquesta idea, Sintès deia que "els murs de l'escola, han de ser permeables al que passa fora, perquè fora s'aprenen moltes coses i poden entrar en

confrontació amb el que s'aprèn a l'escola si no ho integrem, si no ho treballem conjuntament".

I en aquesta, línia l'autora manifesta que actualment s'està treballant en un nou model d'escola on es parla i es busca la qualitat dels temps educatius a l'escola i que respecte principis claus per a un èxit educatiu i una educació d'equitat i qualitat per als infants.

Cinc objectius de l'Educació a Temps Complet

Segons Sintès, hi ha cinc objectius claus de l'Educació a Temps Complet (ETC):

- Equitat i generació d'igualtat d'oportunitats. Es tractaria que el model i el programa que es desenvolupa, millori les condicions d'aprenentatge i desenvolupament d'infants i de joves dins i fora de les aules reduint les desigualtats d'origen socials.
- Qualitat. És a dir, generar activitat de qualitat per a tothom. "No perquè hi hagi activitats dirigides a entorns més desfavorits hem de reduir l'exigència de qualitat" recalca Sintès.
- Funció social de cura. L'escola és "un servei públic que assumeix una funció que, respectant el dret al descans, acompanyi a les famílies en l'educació, en el desenvolupament i en la cura dels infants i dels adolescents, i això no ho podem oblidar, es tracta d'un servei públic, no es tracta d'un servei privat, i hi hauria d'haver aquesta responsabilitat al darrere, assumida per tothom."
- Generació d'un entorn d'aprenentatge.
- Innovació.

Sintès continuava dient que per assolir aquests grans objectius, calia seguir quatre grans estratègies a l'hora de desenvolupar un projecte d'educació a temps complet:

La primera és la d'ampliar o millorar el temps lectiu. Aquí s'integrarien totes les activitats que puguin acompanyar l'infant en funció de les seves necessitats, i per tant, caldria més activitat de lleure educatiu. La segona seria la d'integrar i enriquir el temps no lectiu en els projectes

educatiu, per tant, coordinar l'activitat lectiva i no lectiva. La tercera connectar l'escola amb l'entorn, incorporant altres professionals i actors educatius. I la quarta, innovar el temps educatiu i la idea del lideratge.

Segons Sintès "cal que hi hagi un lideratge del projecte compartit, ha de ser distribuït, ha de ser un lideratge format per un grup coordinador del programa en el centre en que hi hagi la direcció, el personal docent, el no docent, les entitats col·laboradores i les famílies."

Amb aquestes estratègies, es configura un model que, segons Sintès, facilita la possibilitat "d'assentar les bases d'un nou concepte d'educació, d'un nou concepte d'escola, en que aquesta es transforma en un espai que ofereix moltes oportunitats, per a una nova cultura de l'aprenentatge més pròpia del segle XXI, més propera a les necessitats col·lectives, socials de les famílies de la comunitat educativa, dels infants i més adaptada a la realitat actual en què no hem d'oblidar, que l'infant i la seva educació és l'objecte principal".

Escola Hub i escola Node

Reprement el fil de la segona estratègia en què Sintès destaca la importància de la relació amb l'entorn, es diferencien dos models de relació dels centres amb la xarxa territorial d'educació a temps complet. D'una banda, Sintès distingeix entre el que ella anomena escola "Hub" i escola "Node". El "Node" fa referència a aquella escola que "és un punt, una xarxa formada per altres centres educatius i per altres equipaments que alimenten a l'escola pel seu programa educatiu, és a dir l'escola s'alimenta de l'entorn, s'alimenta de tots els serveis socioeducatius que hi ha al seu voltant". I d'altra banda hi hauria l'escola "Hub" que seria la que, en paraules de Sintès, "proveeix de serveis educatius a l'entorn i en el barri. És l'escola la que a més d'oferir activitat educativa en els seus infants, també l'oferix per exemple a les famílies. L'escola es converteix en el centre del municipi. L'escola és la que ofereix activitat, de cohesió social a tot l'entorn."

Condicionants per a l'Educació a Temps Complet

Segons Sintès, existeixen tres condicionants per a poder dur a terme aquest model d'ETC. Es tracta de que es vulgui, es sàpiga fer i de que es pugui; segons la comunitat educativa també depèn de la voluntat política i de la voluntat i el compromís de tota la comunitat educativa i de formació de tots els agents que en formin part.

Per a poder dur-lo a terme, cal també que el centre educatiu tingui una autonomia en la que el centre forma part d'aquesta xarxa en la que també hi ha altres centres, equipaments, institucions, agents, i que per tant requereix d'una coordinació dins el centre, amb el territori i òbviament, amb una optimització i ampliació de recursos.

Sintès afegia que aquestes condicions no estan absents de dificultats com combinar diverses i diferents cultures professionals, la formació i la manca de recursos fruit de les retallades.

La intervenció de Sintès seguia amb una pregunta: "Quins reptes contribueix a superar l'educació a temps complet?". Sintès la responia així: "En primer lloc, d'identificar el sistema educatiu amb el sistema escolar, sistema educatiu és igual a escola, a identificar sistema educatiu amb un sistema que ofereix oportunitats educatives dins i fora de l'escola."

Sintès engrescava a prendre consciència de la importància de compartir un model d'aquest tipus per a Catalunya, entre els quals hi hauria la possibilitat de potenciar pràctiques que ja s'estan desenvolupant i superar la dialèctica que hi ha entre la jornada intensiva i la jornada continua.

L'Escola La Maquinista de Barcelona, una experiència d'Educació a Temps Complet

Anna Comas, directora del centre, va explicar els orígens de l'Escola La Maquinista i el procés que havia viscut des de la seva creació fins a l'actualitat, posant èmfasi en què han esdevingut una escola profundament arrelada al barri i a l'entorn. Durant la seva exposició, l'acompanyaven la Maria José Harto, cap d'estudis, i l'Ester Farrés, mare i representant de l'AMPA.

Comas explica que l'Escola La Maquinista està situada al sector del Centre Comercial la Maquinista, allunyada del nucli antic del Bon Pastor i amb famílies que havien anat a viure a la zona de pisos nous feia relativament poc, motiu pel qual l'arrelament al barri no existia en un principi.

En aquest context, l'escola va apostar per una interrelació estreta amb les famílies i l'entorn per assolir un arrelament al barri. És per això que des de la seva creació, les famílies es van organitzar a través de l'AMPA, i van anar creant comissions amb l'escola, integrades per mares i pares, mestres i altres professionals com ara monitors/es.

L'escola va començar com a comunitat d'aprenentatge i va anar evolucionant cap a un model d'educació més a temps complet caracteritzat per tenir més presència al barri i a l'inrevés. En aquest sentit, Comas va explicitar que és important el sentiment de pertinença a l'escola i el projecte que la vehicula. "Entenem que per a poder ser una persona saludable i autònoma és molt important que es treballi la motivació, l'autonomia, la confiança en un mateix, que hi hagi un sentiment de pertinença amb un projecte determinat. És clau que tots els companys se sentin que formen part del mateix grup, que no hi hagi ningú exclòs, i que tots els mestres sentim que formem part del mateix projecte."

Tot seguit, la cap d'estudis Maria José Harto presentava les dues línies generals del projecte de l'escola. D'una banda, el treball individual amb l'infant on es potencia la seva autonomia i aquest esdevé protagonista del seu aprenentatge, i l'altra on pren molta rellevància el treball per projectes i en grup, on els infants proposen diferents propostes de projecte.

En aquest sentit, a partir d'aquesta idea sorgeix el projecte de creació d'una empresa cooperativa, a partir del qual es van incorporant els diferents àmbits del currículum i on està molt present la mirada individualitzada, parant molta atenció a les intel·ligències múltiples.

Ester Farrés, mare i representant de l'AMPA, va explicar el projecte estrella de l'Escola, Més Educació, que busca donar visibilitat a la voluntat d'assolir una plena interrelació

entre escola, famílies i entorn. Va neixer al 2011 i és un projecte que permet pensar, planificar i actuar més enllà dels murs de la pròpia escola. És compartit per a escoles del Bon Pastor, de Baró de Viver i també de Sant Andreu. Organitzats a partir de dos plenaries, l'escola i les famílies es marquen uns objectius que es volen assolir durant el curs. Els infants, escullen un representant de cada curs i fan una assemblea d'escola d'on surten uns acords sobre què volen fer amb els altres centres educatius. Aquests acords els presenten al plenari i és generen les comissions que faran realitat o adaptaran els objectius a la dinàmica del curs. Una d'aquestes comissions és la comissió de les jornades compartides. "Les jornades compartides es creen amb tots els pares, i el que fan són accions a les diferents escoles per a millorar patis, pintar, crear els horts, tot el que calgui i es fa juntament amb totes les famílies de totes les escoles" explicava Farrés.

Finalment, Anna Comas afegia que el més complicat d'aquest tipus de model d'Educació a Temps complet és canviar la concepció de feina afegida. Cal pensar que "amb aquest model reforces el teu propi projecte i millores l'objectiu comú".